

NARODOWY
INSTYTUT
ZDROWIA
PUBLICZNEGO

PAŃSTWOWY INSTYTUT
BADAWCZY

Ocena i kwalifikacja rodzajowa wody - wytyczne i wskazówki dla producentów wód butelkowanych

dr Joanna Ziemska

Zakład Bezpieczeństwa Zdrowotnego Środowiska

Ocena i kwalifikacja rodzajowa naturalnych wód mineralnych, źródlanych i stołowych

prowadzona zgodnie z wymaganiami

Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 31.03.2011 r. w sprawie naturalnych wód mineralnych, wód źródlanych i wód stołowych (Dz.U. 2011 nr 85 poz. 466)

Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/54/WE z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie wydobywania i wprowadzania do obrotu naturalnych wód mineralnych

Ocena i kwalifikacja rodzajowa naturalnych wód mineralnych, źródlanych i stołowych

ma na celu potwierdzenie

pierwotnej czystości

stabilnego składu chemicznego wody

zawartości składników mineralnych

bezpieczeństwa zdrowotnego wody

braku wpływu zastosowanych procesów technologicznych na naturalny stan wody

Ocena i kwalifikacja rodzajowa wody

Pyt. KIGPR: W jakich przypadkach należy aktualizować ocenę i kwalifikację rodzajową wody?

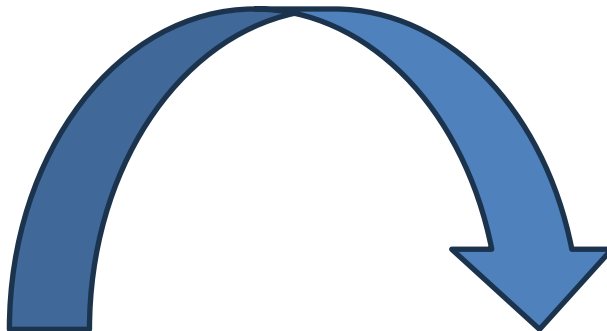
Podstawą do ponownej oceny i kwalifikacji rodzajowej lub jej aktualizacji są m.in.:

- ✓ zmiany w poziomie mineralizacji wody (zaobserwowanie różnic $> \pm 20\%$)
- ✓ zmiany w ilości eksploatowanych otworów tworzących ujęcie
- ✓ modyfikacje procesów technologicznych

Ocena i kwalifikacja rodzajowa wody

§ 4. 1. Ocena i kwalifikacja rodzajowa wody jako naturalnej wody mineralnej są przeprowadzane na podstawie:

- 1) dokumentacji hydrogeologicznej dotyczącej otworu, z którego czerpana jest woda, opracowanej zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.³⁾);
- 2) określenia obszaru ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęcia wody oraz innych środków jego ochrony przed zanieczyszczeniami;
- 3) zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych ujęcia;
- 4) temperatury wody pobranej z ujęcia oraz temperatury otoczenia w czasie pobierania próbek wody do badań, o których mowa w ust. 3;
- 5) związków między warunkami geologicznymi i rodzajem składników mineralnych występujących w wodzie.

**Co to oznacza dla producentów
w praktyce?**

Źródło: Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 31.03.2011 r. w sprawie naturalnych wód mineralnych, wód źródłanych i wód stołowych (Dz.U. 2011 nr 85 poz. 466)

Ocena i kwalifikacja rodzajowa wody

Pyt. KIGPR: Jakie dane wejściowe producent powinien przedłożyć do składanego wniosku o ocenę i kwalifikację rodzajową wody?

<https://pl.freepik.com/>

- ✓ Dokumentację hydrogeologiczną ujęcia + decyzję zatwierdzającą tę dokumentację, wydaną przez odpowiedni organ administracyjny
- ✓ Decyzję dot. określenia obszaru ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęcia wody
- ✓ Pozwolenie wodnoprawne na korzystanie z wody czerpanej do celów rozlewniczych
- ✓ Decyzję dot. zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych ujęcia

Ocena i kwalifikacja rodzajowa wody

Pyt. KIGPR: Jakie dane wejściowe producent powinien przedłożyć do składanego wniosku o ocenę i kwalifikację rodzajową wody?

- ✓ Sprawozdania z badań właściwości fizykochemicznych, chemicznych, mikrobiologicznych oraz radiochemicznych wody z otworu/studni/ujęcia oraz wody w opakowaniu jednostkowym przeznaczonej do obrotu
- ✓ Schemat procesu rozlewniczego wraz z krótkim opisem zastosowanych procesów technologicznych
- ✓ Projekt etykiety naturalnej wody mineralnej

Ocena i kwalifikacja rodzajowa wody

Pyt. KIGPR: Czy konieczne jest dostarczenie etykiety jako załącznika do wniosku o ocenę i kwalifikację rodzajową?

<https://pl.freepik.com/>

WYSTARCZY PROJEKT ETYKIETY

§ 6 ust. 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia (Dz.U. 2011 nr 85 poz. 466) definiuje informacje, które powinny być zawarte w znakowaniu naturalnej wody mineralnej. Na etykiecie naturalnej wody mineralnej należy zamieścić określenia dotyczące kwalifikacji wody zgodne z określonymi w załącznikach nr 4 i nr 5 do przedmiotowego rozporządzenia.

Ocena i kwalifikacja rodzajowa wody

Pyt. KIGPR: Czy w celu uzyskania oceny i kwalifikacji rodzajowej wody konieczne jest podłączenie odwiertu do gotowej rozlewni?

<https://pl.freepik.com/>

Załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Zdrowia (Dz.U. 2011 nr 85 poz. 466) określa wzorcowy zakres badań naturalnych wód mineralnych

Badania pełne w związku z oceną i kwalifikacją wody to „*badania niezbędne do oceny jakości wody z ujęcia, która ma być wykorzystywana do produkcji wody opakowanej oraz **wody w opakowaniu przeznaczonej do obrotu***”

Ocena i kwalifikacja rodzajowa wody

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z
 31.03.2011 r. w sprawie naturalnych
 wód mineralnych, wód źródlanych i
 wód stołowych (Dz.U. 2011 nr 85 poz.
 466)

WZORCOWY ZAKRES BADAŃ NATURALNYCH WÓD MINERALNYCH

Wskaźniki jakości wody	Rodzaj i zakres badań			
	Badania wstępne ¹⁾	Badania pełne w związku z oceną i kwalifikacją wody ²⁾	Monitoring ³⁾	Sytuacje wyjątkowe — awaryjne ⁴⁾
1	2	3	4	5
Wskaźniki organoleptyczne	zapach, smak	zapach, smak, mętność, barwa	zapach, smak, mętność, barwa	zgodnie z zaleceniem organów urzędowej kontroli żywności
Wskaźniki fizyczno-chemiczne	przewodność elektryczna, temperatura	przewodność elektryczna, temperatura, pH, radionuklidy	przewodność elektryczna, pH	
Składniki niepożądane i toksyczne w nadmiernych stężeniach	azotyny, azotany, amon, ChZT	wszystkie składniki wymienione w załączniku nr 1 do rozporządzenia oraz pestycydy, detergenty, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA), polichlorowane bifenyle (PCB)	azotyny, azotany, amon, żelazo, ChZT	zgodnie z zaleceniem organów urzędowej kontroli żywności
Składniki podstawowe	sód, wapń, magnez, żelazo, mangan, chlorki, wodorowęglany, siarczany	amon, lit, sód, potas, stront, żelazo, chlorki, fluorki, bromki, siarczany, wodorowęglany, kwas metakrzemowy, dwutlenek węgla	składniki charakterystyczne wymienione w znakowaniu wody	zgodnie z zaleceniem organów urzędowej kontroli żywności
Wskaźniki mikrobiologiczne	bakterie grupy coli, <i>Escherichia coli</i> , ogólna liczba bakterii w temp. 20—22°C i 37°C	w zakresie określonym w § 4 ust. 3—5 rozporządzenia		

Objaśnienia:

¹⁾ Badania pozwalające na wstępną charakterystykę wody z ujęcia.

²⁾ Badania niezbędne do oceny jakości wody z ujęcia, która ma być wykorzystywana do produkcji wody opakowanej oraz wody w opakowaniu przeznaczonym do obrotu.

³⁾ Badania kontrolne — systematyczne — wody ujmowanej oraz pobranej w krytycznych punktach kontroli określonych w ramach systemu HACCP wdrożonego w zakładzie.

⁴⁾ Badania zalecane w przypadku zmian jakości wody czerpanej z ujęcia.

Ocena i kwalifikacja rodzajowa wody

Pyt. KIGPR: Czy istnieje możliwość jednoznacznego zdefiniowania pojęcia „składników charakterystycznych” przy zachowaniu prawa producenta do podawania na etykiecie również składników innych niż charakterystyczne?

§ 6 ust. 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia (Dz.U. 2011 nr 85 poz. 466) określa informacje, które muszą być zawarte w oznakowaniu naturalnych wód mineralnych m. in. **„zawartość charakterystycznych składników mineralnych w litrze wody oraz ogólną zawartość rozpuszczonych składników mineralnych”**

Obowiązujące przepisy prawne nie definiują składników charakterystycznych

Ocena i kwalifikacja rodzajowa wody

Pyt. KIGPR: Czy istnieje możliwość jednoznacznego zdefiniowania pojęcia „składników charakterystycznych” przy zachowaniu prawa producenta do podawania na etykiecie również składników innych niż charakterystyczne?

Oznakowanie naturalnych wód mineralnych podlega decyzji Głównego Inspektoratu Sanitarnego

Ocena i kwalifikacja rodzajowa wody

Pyt. KIGPR: Czy przekroczenie odchylenia na poziomie $\pm 20\%$ w zawartości jednego ze składników charakterystycznych, stwierdzone w wynikach analiz przedłożonych do oceny i kwalifikacji rodzajowej, skutkuje dyskwalifikacją danego ujęcia wody w procesie ubiegania się o status naturalnej wody mineralnej?

§ 2 ust. 3 rozp. Ministra Zdrowia z 31.03.2011 r.: „skład chemiczny i inne właściwości naturalnej wody mineralnej powinny pozostać stałe (w ramach naturalnych wahań) w trakcie czerpania wody z danego otworu lub zespołu otworów tworzących ujęcie, w granicach zatwierdzonej wydajności eksploatacyjnej”

Ocena i kwalifikacja rodzajowa wody

Pyt. KIGPR: Z jakiego wymagania wynika oczekiwanie podawania proporcji mieszania otworów dla ujęć wielootworowych na etapie procesu oceny i kwalifikacji rodzajowej?

z § 2 ust. 3 rozp. Ministra Zdrowia z 31.03.2011 r.

- ✓ W przypadku ujęć wielootworowych - skład mineralny wody jest wypadkową zawartości substancji mineralnych obecnych w wodach z otworów tworzących ujęcie
- ✓ Ujęcie wielootworowe określone jest jakościowo: poprzez zadeklarowanie ilości i nazw otworów, z których wody będą łączone oraz ilościowo, poprzez zadeklarowanie stosunku ilościowego, w jakim wody z poszczególnych studni będą łączone

Ocena i kwalifikacja rodzajowa wód

Pyt. KIGPR: Ile trwa zgodnie z regulaminem i standardami PZH proces oceny od momentu wpłynięcia wniosku do wydania decyzji?

www.pl.freepik.com

*od daty dostarczenia
niezbędnej dokumentacji*

Tryb zwykły - do 8 tygodni

Tryb przyspieszony – do 4 tygodni

Dane kontaktowe:

NIZP PZH-PIB

Zakład Bezpieczeństwa Zdrowotnego Środowiska
Pracownia Uzdrowiskowych Surowców Leczniczych
i Analiz Fizykochemicznych

Ul. Chocimska 24

00-791 Warszawa

tel. 22 54 21 319

e-mail: kwalfikacja.wody@pzh.gov.pl

Dziękuję za uwagę